

UVODNIK

MEDNARODNO IN PRIMERJALNO IZOBRAŽEVANJE ODRASLIH

Procesi internacionalizacije gredo trenutno v več različnih smeri.

Na eni strani lahko spremljamo pozive k večji internacionalizaciji. Takšna prizadevanja lahko zasledimo pri politikih iz več evropskih držav, ki se zatekajo k internacionalizaciji in/ali Evropski uniji (EU) kot odgovoru na politične zahteve, na primer glede reguliranja finančnih trgov, prostotrgovinskih sporazumov ali migracij. Po drugi strani obstajajo v politiki tudi težnje po vzpostavljanju distance do mednarodnega dogajanja in po osredotočanju na nacionalne države. Znamenje takšnega razvoja dogodkov je med drugim krepitev zelo konservativnih ali celo ekstremnih desnih političnih strank v mnogih evropskih državah.

Glede internacionalizacije lahko opazimo tudi zelo različne odzive. Po eni strani imamo velike dele družbe, ki v prostem pretoku ljudi in blaga vidijo pomembno vrednoto. Internacionalizacijo razumejo kot prostor neomejenih možnosti, izvir ustvarjalnosti, zahtevo po razvoju človekovih pravic in kot medosebno povezovanje ljudi po vsem svetu. V družbi pa obstaja tudi drug del, ki se z internacionalizacijo srečuje predvsem v vzdušju strahu. Od teh ljudi razvoj dogodkov zahteva spremembe v njihovem življenjskem okolju. Sprašujejo se, ali lahko gredo v korak s takšnim razvojem in kaj to pomeni za njihove življenjske razmere.

Internationalizacija lahko pomeni odvezo od fiksnih in zaprtih norm ter preteklih tradicij in posledično opolnomočenje, da ljudje sami odločajo o svojem življenju. Posledica tega je, da internacionalizacija od vsakega posameznika zahteva samoodločanje o lastnem življenju – hkrati pa je v kontekstu vsakega posameznika omejena s tradicijami, vrednotami in normami. To pomeni, da je mogoče to samoodločanje dojemati tudi kot grožnjo in/ali pretirano zahtevo.

Če upoštevamo vse te razlike, ugotovimo, da internacionalizacije kot pojava ni mogoče zadržati, se ji upreti ali je povzeti. Še več, internacionalizacija je sestavni del našega življenja. Vsaka pot v trgovino, vsaka novica na televiziji sta prežeti s procesi internacionalizacije, v Evropi pa to velja celo za mnoge politične odločitve. Protiglobalistična gibanja odkrivajo številne kritične perspektive procesov internacionalizacije: človekove pravice, okoljska vprašanja, finančne strukture. To kliče po odgovornosti v okviru teh procesov.

Vsa ta različna dogajanja so tudi v ozadju mednarodnega in primerjalnega raziskovanja izobraževanja odraslih. Kaže se potreba po razumevanju in interpretaciji tega razvoja. Posledično pomeni mednarodna primerjava raziskovanje razlik namesto dokončnega razumevanja. Pomeni, da raziskujemo možne načine razumevanja in proučujemo empatično razumevanje različnih perspektiv. Mednarodna primerjava izobraževanja odraslih zato pomeni tudi mednarodno in primerjalno izobraževanje odraslih, ki si prizadeva »[...] kognitivno, emocionalno in socialno razumeti omejitve našega razumevanja tako lastnih kot drugih pojavov. V idealnem primeru vodi ta vpogled k pripravljenosti na nadaljnje preizpraševanje lastnega razumevanja in k nenehnemu trudu, da bi dosegli globlje razumevanje. Idealni 'rezultat' [...] je, da nikoli ne pridemo do končnega rezultata, temveč da vedno nadaljujemo pot osebnega truda, da bi razumeli drug drugega. To hkrati pomeni, da iščemo stvari, ki nas povezujejo: da se zavedamo vedno prisotnih meja lastnega razumevanja, medtem ko razvijamo odnos 'nenehnega truda'.« (Egetenmeyer, 2016, str. 19)

Zimska šola »International and Comparative Adult Education and Lifelong Learning« si prizadeva za ta pristop – v letu 2018 se je na Univerzi v Würzburgu odvila že petič.⁴ Med letoma 2015 in 2018 je prejela tudi podporo v okviru programa strateškega partnerstva Erasmus+ »Comparative Studies in Adult and Lifelong Learning« (COMPALL).⁵ Organizira jo Univerza v Würzburgu v poglobljenem sodelovanju z drugimi evropskimi univerzami z veliko strokovnega znanja na področju izobraževanja odraslih: Univerzo v Aarhusu (Danska), Univerzo v Lizboni (Portugalska), Univerzo Helmuta Schmidta v Hamburgu (Nemčija), Univerzo v Firencah (Italija), Univerzo v Padovi (Italija) in Univerzo v Pécsu (Madžarska). Mednarodno zimsko šolo je dodatno pomembno podprlo še več pridruženih partnerjev. Leta 2018 so bili to Univerza v Ljubljani (Slovenija), Univerza v Minhu (Portugalska), Univerza Obafemija Awolowa v Ile-Ifeju (Nigerija), Mednarodni inštitut za učenje odraslih in vseživljenjsko učenje v New Delhiju (Indija) ter Univerza v Delhiju (Indija). Vsi partnerji so se odločili za skupno poučevanje študentov s teh univerz v okolju, ki se je pokazalo kot idealno za mednarodne primerjave.

Uspeh preteklih zimskih šol dokazuje že to, da se je v Würzburgu vsako leto zbralo do 90 študentov in 20 predavateljev z vsega sveta. To delo v obdobju od 2018 do 2021 podpira novo strateško partnerstvo Erasmus+ »International and Comparative Studies for Students and Practitioners in Adult Education and Lifelong Learning« (INTALL),⁶ ki poleg Univerze v Ljubljani in Univerze Dublin City zdaj vključuje tudi združenja iz prakse (Evropsko združenje za izobraževanje odraslih in DVV International). S tem ko v raziskovanju izobraževanja odraslih in vseživljenjskega učenja združujemo na enem mestu študente in izvajalce, reflektiramo lokalne prakse v izobraževanju odraslih v okviru mednarodnega razvoja. Prav s tem se bo do leta 2021 ukvarjal projekt INTALL. Prinesel naj bi štiri

4 Za podrobne informacije in refleksijo o zimski šoli gl. Egetenmeyer (2017) ter Egetenmeyer, Guimarães in Németh (2017).

5 Gl. <https://www.hw.uni-wuerzburg.de/compall/startseite/>.

6 Gl. <https://www.hw.uni-wuerzburg.de/intall/startseite/>.

vrste intelektualnih rezultatov: 1. skupno metodologijo učenja (vključno z zimsko šolo) za študente in izvajalce; 2. skupno učečo se skupnost za učitelje izobraževanja odraslih in nadaljevalnega izobraževanja z univerze in iz prakse za zbiranje mednarodnih učnih okolij; 3. uporabo listovnika oziroma portfelja za izboljšanje zaposljivosti v izobraževanju odraslih in vseživljenjskem učenju ter 4. ponudbo digitalnega učenja za samostojno učenje na spletu.

Konzorcij COMPALL/INTALL je leta 2016 začel ponujati svetovanje doktorskim študentom pri objavi primerjalnega članka skozi skupno avtorstvo. Temelj primerjave so študije, ki jih v okviru primerjalnih delovnih skupin na zimski šoli pripravijo udeleženci skupaj z moderatorji. Med zimsko šolo izvedejo primerjave in interpretacije ter jih nadgradijo z dodatno vsebino. Doslej so skozi ta proces pri založbi Peter Lang izšle tri publikacije (Egetenmeyer, 2016a; Egetenmeyer, Schmidt-Lauff in Boffo, 2017; Egetenmeyer in Fedeli, 2017).

Ta tematska številka *Andragoških spoznanj* dodatno podpira omenjeni publicistični postopek v obliki prostega dostopa. Revija prinaša pet primerjalnih člankov in dve knjižni oceni.

Vsi primerjalni članki so napisani v soavtorstvu in pokrivajo različne aktualne teme v izobraževanju odraslih, zaznamuje pa jih raznolikost okolij, celin, držav, institucij in akterjev. Osredotočajo se na mega- (politike mednarodnih in transnacionalnih organizacij), makro- (nacionalne politike), meso- (izobraževalne institucije, ponudniki) in mikro- (akterji, udeleženci izobraževanja) -raven analize in na njihove soodvisnosti. Primerjava gradi na analizi dokumentov in instrumentov teh politik, nacionalnih poročil in strategij, predpisov, podatkov in statistik, spletnih strani ter učnih načrtov in sorodnih dokumentov. Nekateri prispevki obravnavajo sorodnejše države (na primer Grčijo in Portugalsko), drugi države z večjimi razlikami (na primer Danska in Indija ali Nemčija in Nigerija) glede na zgodovino, kulturo, politični sistem, gospodarstvo, geografski položaj in velikost. Prispevki so v glavnem zasnovani kot vrsta »meddržavnih primerjav v izobraževanju odraslih« (Milana, 2017, str. 22), čeprav se povezujejo tudi z evropskimi in globalnimi perspektivami v izobraževanju odraslih.

Prvi prispevek avtoric *Catarine Doutor* in *Paule Guimarães* obravnava in primerja politike izobraževanja odraslih v Grčiji in na Portugalskem, dveh obrobni državah EU, ki imata več skupnih točk kot razlik, med drugim tudi zaradi vpliva smernic in financiranja EU. Na podlagi kritične analize politik izobraževanja odraslih v teh državah avtorici trdita, da obe državi spodbujata izobraževanje odraslih kot strategijo za modernizacijo in konkurenčnost v skladu s smernicami EU, pri čemer ne gre več za politike demokratizacije in emancipacije odraslih.

Naslednji članek, ki so ga pripravile *Jelena Stepanova*, *Concetta Tino* in *Monica Fedeli*, se ravno tako osredotoča na dve državi EU, Italijo in Latvijo, ter analizira in primerja glas študentov, to je prakse upoštevanja glasu študentov kot metode učenja in poučevanja, na Univerzi v Padovi in Univerzi v Latviji. Avtorice obravnavajo dejavnike, ki določajo

podobnosti in razlike med praksami upoštevanja glasu študentov na teh dveh institucijah, osredotočajo se na vlogo in dejanja akterjev ter trdijo, da obe ustanovi podpirata udeležbo oziroma vključevanje študentov v visokem šolstvu in sta kljub potrebi po nekaterih izboljšavah na pravi poti k implementaciji na vseh ravneh in v vseh dimenzijah.

V tretjem prispevku avtorji *Sabine Schmidt-Lauff, Jörg Schwarz, Adedolapo Femi-Aderinto* in *Taiwo Olatunji* obravnavajo spremembe v času, s katerimi se soočajo sodobne družbe, in ugotavljajo, kako te spremembe, predvsem prek fleksibilizacije, vplivajo na ponudnike izobraževanja odraslih. S pomočjo primerjave uveljavljenih in priznanih centrov za izobraževanje in učenje odraslih v Nigeriji in Nemčiji raziskujejo, katere izzive prinašajo izobraževanju odraslih in kako se nanje odzivajo ponudniki izobraževanja odraslih, predvsem v smislu fleksibilizacije. Avtorji trdijo, da spremembe v času povzročajo v obeh državah podobne izzive in da se te kažejo kot gonilo fleksibilizacije v izobraževanju in učenju odraslih.

V četrtem članku *Shalini Singh* in *Søren Ehlers* raziskujeta in primerjata razvoj politike priznavanja predhodno pridobljenega znanja v kontrastnih kontekstih Danske in Indije ter analizirata, kaj v danem okolju omogoča učinkovitost te politike. Apliciranje Ehlersovega modela, modela integrirane implementacije in instrumentov področne politike kot konceptualnega okvira za analizo politike priznavanja predhodno pridobljenega znanja je podlaga za trditev, da so ključni dejavniki za učinkovite rezultate vključevanje deležnikov v proces oblikovanja politike, občutek lastništva in odgovornosti, ki vodi v implementacijo politik na kratki rok in njihov razvoj na dolgi rok, ter uporaba ustrezne kombinacije instrumentov, ki v danem kontekstu omogoča oblikovanje določene politike.

Zadnji članek sta prispevala *Carlo Terzaroli* in *Yinusa Oyekunle*, ki analizirata modele in dejavnosti kariernih storitev kot mere za podporo zaposljivosti študentov v visokem šolstvu. V članku primerjata karijerne storitve Univerze v Firencah (Italija) in Univerze v Lagosu (Nigerija) v smislu vpliva na zaposljivost študentov. Avtorja trdita, da je perspektiva za prihodnost kariernih storitev na obeh ustanovah v tesnem sodelovanju med deležniki in da pomeni integracija vidika delodajalcev, vključno s sodelovanjem pri načrtovanju dejavnosti usposabljanja in medsebojnega spoznavanja, eno ključnih prvin pri ustvarjanju boljših povezav na ravni visokošolskega izobraževanja.

Tematsko številko zaokrožata oceni knjig z zimske šole »*Adult Education and Work Contexts: International Perspectives and Challenges*« in »*Adult Learning and Education in International Contexts: Future Challenges for its Professionalization*«, ki ju je pripravila Simona Šinko.

Regina Egetenmeyer in Borut Mikulec

LITERATURA

- Egetenmeyer, R. (2016). Comparing Adult Education and Lifelong Learning in Europe and Beyond: An Introduction. V R. Egetenmeyer (ur.), *Adult and Lifelong Learning in Europe and Beyond. Comparative Perspectives from the 2015 Würzburg Winter School* (str. 13–26). Frankfurt: Peter Lang.
- Egetenmeyer, R. (ur.) (2016a). *Adult and Lifelong Learning in Europe and Beyond Comparative Perspectives from the 2015 Würzburg Winter School*. Frankfurt: Peter Lang.
- Egetenmeyer, R. (2017). The Internationalisation of Studies in Adult Education. The Example of COM-PALL: Comparative Studies in Adult Education and Lifelong Learning. *Andragoška spoznanja*, 23(4), 121–134.
- Egetenmeyer, R. in Fedeli, M. (ur.) (2017). *Adult Education and Work Contexts: International Perspectives and Challenges. Comparative Perspectives from the 2017 Würzburg Winter School*. Frankfurt: Peter Lang.
- Egetenmeyer, R., Guimarães, P. in Németh, B. (ur.) (2017). *Joint Modules and Internationalisation in Higher Education. Reflections on the Joint Module. „Comparative Studies in Adult Education and Lifelong Learning“*. Frankfurt: Peter Lang.
- Egetenmeyer, R., Schmidt-Lauff, S. in Boffo, V. (ur.) (2017). *Adult Learning and Education in International Contexts: Future Challenges for its Professionalization. Comparative Perspectives from the 2016 Würzburg Winter School*. Frankfurt: Peter Lang.
- Milana, M. (2017). Global and Comparative Adult Education Research: A Response to John Field, Klaus Künzel and Michael Schemmann. *International Yearbook of Adult Education/Internationales Jahrbuch der Erwachsenenbildung*, 40, 13–27.